

FJALA E DEPUTETIT XHELAL MZIU

E ENJTE DATA 23 MARS 2023

E nderuar Kryetare,

Të dashur qytetarë,

Duke marrë shkas edhe nga komunikimi i parafolësve, që Shqipëria në vitin 2013 kishte qenë si në vitin 1938, në fakt, kjo më duket pak absurde, sepse vitin e kaluar, për herë të parë, energjia që prodhohet nga privatët e tejkaloi 50- përqindëshin, dhe kjo për shkak të liberalizimit, nxitjes dhe prodhimit të energjisë nga privatët. Së dyti, pavarësisht se abuzohet me humbjet e atyre viteve, duhet t'ju them se jo vetëm që nuk është ajo shifër që ju pretendoni, se ka qenë shumë herë më pak, por me mijëra familje në nevojë nuk e paguanin energjinë elektrike e, në fakt, me ardhjen tuaj në pushtet, në vitin 2013, përdoret çdo instrument ligjor dhe antiligjor dhe me mijëra kryefamiljarë u penalizuan dhe shkuan në burg, madje pati nga ata që varën edhe veten për shkak të mospagesës, qoftë edhe për 3500 lekë, si debitorë të energjisë elektrike. Për të shkuar më tej, sot OSHEE-ja nuk është sektori më i suksesshëm, por është debitori më i madh i buxhetit të shtetit, dhe jo vetëm aq, por po të shohësh Universitetin Bujqësor të Tiranës, jo pak herë gjatë kohës së leksioneve detyrohemi të hapim perdet e sallave, sepse ikën energjia elektrike. E, për të shkuar në Kodër-Kamzë apo në zona të tjera, edhe sot, në vitin 2023, nuk ka energji elektrike, pavarësisht se janë shpenzuar me miliona e miliarda euro për të krijuar këtë lloj standardi. Nuk ishte normale të mos nxitej energjia elektrike në vitin 2013 e në vazhdim, por, përkundrazi, në vitin 2014 u ndërmor një iniciativë e qeverisë për uljen e çmimit të prodhuesve, duke i demoralizuar dhe duke mos i nxitur, madje jo vetëm aq, por për shkak të ndërrimit të ministrave në mënyrë permanente, sa herë që vinte ministri i radhës, i bllokonte ata të mëparshmit e, për pasojë, sot e kësaj dite më shumë se 100 HEC-e nuk funksionojnë. Imagjinoni nëse do të kishin qenë ato! Nuk është koha për t'u bërë thirrje qytetarëve dhe abonentëve që ne të kthehemi në eksportues të energjisë elektrike, por i duhet bërë thirrje qeverisë, që ta liberalizojë, ta heqë monopolin dhe t'i krijojë të gjitha mundësitë dhe rrethanat, sepse i kemi të gjitha potencialet e nevojshme hidrike, por edhe të energjisë së rinovueshme, për të pasur një eksport dhe për të qenë konkurrues jo vetëm për të mbuluar nevojat tona, por për të mbështetur me furnizim me energji elektrike vendet e rajonit e më gjerë.

Projektligji për të cilin po flasim sot është shumë i rëndësishëm, në fakt, duhet të kishte qenë i kahershëm. I njëjti projektligj, por me ndryshime, është bërë edhe në vitin 2017, por edhe sot, pas 6 vjetësh, është i paaksesueshëm, për shkak të vakumeve që ka pasur në këta 6 vjet. Për të ardhur te projektligji i sotëm, do të thosha se ka mjaft defekte, që e bëjnë atë jo vetëm të paaksesueshëm, por do të krijojnë të tjera barriera për ta liberalizuar këtë sektor shumë të rëndësishëm, për të krijuar diversifikimin dhe për të ndaluar importin e lëndëve të para për prodhimin e energjisë dhe, ajo që është më e rëndësishmja, për t'u dhënë mundësinë edhe zonave të thella, që jo vetëm të prodhohet energji, por të shfrytëzohen edhe potencialet e zonave rurale. Po të shohësh projektligjin, thuhet se në vitin 2030 do të prodhohet 54,4% e energjisë nga burimet e rinovueshme. Se ku e kanë gjetur këtë kalkulim me presje dhjetore për vitin 2030, më duket absurde! Një tjetër instrument, i cili më bën të jem skeptik është kur thuhet se do të ketë projekte demonstruese dhe do të përdoret sistemi i

pikëzimit, çka do të thotë se do të krijohet mundësia e abuzimit në këtë sektor shumë të rëndësishëm. Po ta lexoni projektligjin, emri i ministrit përmendet 46 herë dhe jo vetëm atë, por ka plot 38 kompetenca. Unë jam i sigurt që kjo do ta bëjë telefonin ministrit, për t'u marrë vetëm me zbatimin e këtij ligji! Do ta ketë të pamundur që ta justifikojë. Duke marrë shkas nga kjo, ky nuk do të jetë një ligj, por do të jetë një akt normativ, që do të varet vetëm nga ministri. Në fakt, nuk është vetëm kaq, por do të përdoret primi, një element abuziv për kompani të caktuara, që do të rrisë jo vetëm klientelizmin, abuzimin, por edhe korrupsionin në këtë sektor mjaft të rëndësishëm. Madje, meqenëse do të përdoret elementi demonstrativ i ngritjes së këtij sektori, druaj se do të përdoret si skema e inceneratorëve, ku do të lidhen kontrata 15-vjeçare, që në fund jo vetëm nuk do të jenë produktive, si inceneratorët, por do të jetë një skemë abuzive për këtë sektor mjaft të rëndësishëm, për të mos u marrë me pjesën tjetër, që do të ngrihet Operatori i Energjisë së Rinovueshme (OER), e cila bëhet dhe auditohet nga ministria, si dhe shumë elemente të tjera, që të bëjnë të dyshosh. E me shumë gjasa, në fakt, ngritja e kësaj drejtorie shumë të rëndësishme do t'i shtohet vargut të OSHEE-së, ERE-s, FTL-së apo OST-së, që do t'i kushtojë me miliona euro buxhetit të shtetit, madje do të kemi edhe anëtarët e këshillit mbikëqyrës apo drejtorët e mëdhenj, të cilët do ta tejkalojnë masën 10 milionë lekë në muaj. Pra, kjo do të jetë një tjetër barrë e rëndë për abonentët shqiptarë dhe për pasojë produkti nuk do të jetë ai që kërkohet. U fol shumë se është komunikuar edhe me grupet e interesit.

Në fakt, kemi pasur rastin që të ishim me grupet e interesit dhe i kemi dëgjuar kur kanë shprehur pakënaqësitë e tyre edhe për këtë projektligj. Për të mos folur për shumë gjëra të tjera, mjafton të shohësh vetëm transportin, ku edhe sot ka disa prodhues të energjisë elektrike, të cilët nuk mund ta transmetojnë energjinë elektrike, sepse nuk ka rrjet, apo për shkaqe burokratike, siguresa apo shkaqe të tjera, dhe nuk transmetohet energjia elektrike apo nuk përballohet ngarkesa. Nëse shkojmë edhe më tej, projektligji ka jo pak, por 16 akte nënligjore, pra kthehet tamam si një vendim i Këshillit të Ministrave. Gjithashtu, ka edhe mjaft probleme të tjera, të cilat e bëjnë të pazbatueshëm ose joliberalizues këtë sektor shumë të rëndësishëm. Midis pretendimeve, të cilat nuk janë realizuar, është edhe kompensimi i disbalancës. Ministria tha se do të ketë subvencionim ose do të jepet për diferencë dhe urojmë që të realizohet. Një problem tjetër, që nuk ka gjetur zgjidhje dhe është ngritur me të madhe nga prodhuesit e energjisë elektrike, janë taksat vendore dhe taksa e ndikimit në mjedis, ku te disa prodhues vlera e tyre shkon sa xhiroja vjetore, pra një tjetër element, i cili e ndrydh këtë sektor shumë të rëndësishëm. Elementi tjetër, që do të ndikonte, ishte kërkesa për të rritur tavanin për prodhuesit jo në 0,5 mega, por në 1 mega, sepse do të ishte një mundësi më e mirë, që do të ndikonte në mënyrë të drejtpërdrejtë në rritjen e kapaciteteve jo vetëm për nevojat e këtyre subjekteve private, por edhe për sektorë të tjerë mjaft të rëndësishëm. Kërkesa tjetër ishte që për kuota të vogla të mos ishte ministria ajo që duhet të japë autorizimin, por të ishin bashkitë, madje duke dhënë vetëm thjesht një deklaramë e më pas për ta çliruar këtë sektor shumë të rëndësishëm. Shqipëria i ka të gjitha kapacitetet e nevojshme për të qenë agresive në këtë treg dhe mjafton vetëm që qeveria të heqë monopolin, të liberalizojë prodhimin e energjisë hidrike, prodhimin e energjisë diellore dhe atë të erës dhe të mos u japë prona shtetërore klientëve të lidhur me pushtetin, por të bëjë liberalizimin, sepse është i vetmi element i rëndësishëm, i cili do ta kthejë Shqipërinë jo vetëm në një vend që përballon vetëm nevojat e tij, por në një vend vërtet konkurrues në treg. Ju faleminderit!